

Městský soud v Praze - pracoviště Slezská
Slezská 9
120 00 Praha 2

Datovou schránkou

V Brně dne 7. 10. 2021

Žalobci:

- a) Klimatická žaloba ČR, z. s.**, se sídlem V Šáreckém údolí 281/54, Dejvice, 160 00 Praha 6, IČO: 083 25 146,
- b) a c) sedláci z Českého ráje**
- d) lesník ze Strakonicka,**
- e) muž z Prahy trpící environmentální úzkostí,**
- f) obec Svatý Jan pod Skalou**, se sídlem Svatý Jan pod Skalou 6, 266 01, IČO: 005 09 825,
- g) lesníci z Hodonínska**

Zastoupení:

Mgr. Pavlem Černým, advokátem zapsaným v seznamu ČAK pod ev. č. 12813 se sídlem v Brně, Údolní 33, 602 00 Brno

Žalovaní:

- Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Vršovice, Praha 10, 100 00, IČO: 001 64 801
- Ministerstvo průmyslu a obchodu**, se sídlem Na Františku 1039/32, Staré Město, 110 00 Praha, IČO: 476 09 109
- Ministerstvo zemědělství**, se sídlem Těšnov 65/17, Praha 1, 110 00, IČO: 000 20 478
- Ministerstvo dopravy**, se sídlem nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, 110 00 Praha, IČO: 660 03 008
- Vláda České republiky**, se sídlem nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1, 118 01, IČO: 000 06 599

Replika k vyjádření žalovaných

I. Dosavadní průběhu řízení

Dne 21. 4. 2021 podali žalobci k Městskému soudu v Praze žalobu proti nezákonným zásahům, kterých se žalovaní dopouštějí nedostatečným výkonem svých pravomocí v oblasti ochrany klimatu – snižování emisí skleníkových plynů (mitigace) a přizpůsobení změně klimatu (adaptace).

Dne 30. 7. 2021 byla žalobcům doručena vyjádření žalovaných k žalobě:

- Vyjádření Ministerstva životního prostředí ze dne 10. 6. 2021 (dále jen „**vyjádření MŽP**“),
- Vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 23. 7. 2021 (dále jen „**vyjádření MPO**“),
- Vyjádření Ministerstva zemědělství ze dne 9. 6. 2021 (dále jen „**vyjádření MZ**“),
- Vyjádření Ministerstva dopravy ze dne 10. 6. 2021 (dále jen „**vyjádření MD**“),
- Vyjádření Vlády ČR ze dne 1. 6. 2021 (dále jen „**vyjádření Vlády ČR**“).

Žalobci tímto k uvedeným vyjádřením podávají repliku.

II. Replika k vyjádření žalovaných

Pro přehlednost žalobci nejprve reagují na **obecné argumenty žalovaných**, které se vztahují k žalobě jako celku a v některých vyjádřeních se opakují (bod 1. této části repliky). Následně žalobci reagují na **konkrétní argumenty jednotlivých žalovaných**, které jsou sektorově specifické dle gesce jednotlivých žalovaných ministerstev (bod 2. této části repliky).

1. Replika k obecným argumentům žalovaných

a) Vláda ČR vystupuje v postavení správního orgánu

Vláda ČR a MŽP ve svých vyjádřeních **rozporují pasivní legitimaci Vlády ČR** a uvádějí, že není správním orgánem ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s., neboť „*vláda ČR v tomto směru především (politicky) usměřňuje výkon státní správy a nevystupuje jako správní orgán, který rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob, resp. nedisponuje obvyklými pravomocemi správních úřadů, a nemůže tak na ni být pohlíženo jako na správní orgán ve smyslu legislativní zkratky zavedené v § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s.*“ (str. 3 vyjádření Vlády ČR, obdobně str. 5 vyjádření MŽP)

Žalobci nejprve připomínají, že dle judikatury správních soudů **Vláda ČR nepochybně může vystupovat v postavení správního orgánu** dle § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2010, č. j. 9 As 64/2010-47). Dle odborné literatury je soudní přezkum postupů Vlády ČR možný „*v případě, že se jedná o „akty aplikace práva vrchnostenského charakteru, které jediné mohou být podrobeny kognici soudu v souladu s článkem 36 odst. 2 LPS“ [VS 6A 111/92-6 (SpP 94, sv. 1, s. 25)]*“, (viz: JEMELKA, L., PONĎĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. § 1 [Rozsah působnosti]. In: JEMELKA, L., PONĎĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1, zvláště žalobci). Z hlediska zásahové žaloby je proto klíčové především posouzení, zda lze nečinnost či jednání Vlády ČR v oblasti ochrany klimatu podřadit pod pojem nezákonného zásahu dle § 82 s.ř.s. Žalobci přitom v žalobě (část IV. bod 1.) podrobně zdůvodnili a prokázali, že postup žalovaných v projednávané věci má povahu nezákonných zásahů.

Východiskem pro posouzení statusu Vlády ČR jako správního orgánu je **čl. 36 odst. 2 Listiny**, který mimo jiné stanoví, že „[z] pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.“ Obdobný požadavek je zakotven také v čl. 4 Ústavy. Vzhledem k tomu, že předmětem žaloby je právě široké spektrum zásahů do základních práv dle Listiny a EÚLP (viz závěrečný žalobní návrh), by **popření postavení Vlády ČR jako správního orgánu znamenalo též odeření soudního přezkumu** v rozporu s čl. 36 odst. 2 Listiny a čl. 4 Ústavy. Lichý je proto argument Vlády ČR, že v oblasti ochrany klimatu nerozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob – jak je prokázáno v žalobě, činnost Vlády ČR v této oblasti významně negativně zasahuje do základních práv žalobců i dalších osob.

Tuto **tezi potvrzuje také vyjádření MPO**, které uvádí, že „... MPO má za úkol monitorovat, nikoliv garantovat naplnění všech v tomto ohledu relevantních opatření. Řada z těchto opatření nespadá přímo do gesce žalovaného a v případě jejich neplnění musí intervenovat přímo Vláda ČR.“ (str. 2 vyjádření MPO) Vláda ČR se tedy jednoznačně podílí na nezákonných zásazích, proti nimž žalobci brojí a její **postup proto musí být možné podrobit soudnímu přezkumu**.

Na okraj žalobci upozorňují, že Vláda ČR ve svém vyjádření sice odkazuje dva komentáře ke správnímu řádu (Vedral, J., 2012; Jemelka, L. a kol., 2019), oba citované zdroje však v souladu s předchozí argumentací žalobců shodně uvádějí, že na výkon pravomoci Vlády ČR se s.ř. „zpravidla“, resp. „zásadně“ nevztahuje, což však nevylučuje výjimky z tohoto pravidla. Navíc pojmy „správní orgán“ dle § 1 odst. 1 s.ř. a dle § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s jsou autonomní, i když v praxi se nepochybně ve většině konkrétních případů překrývají. I pokud by Vláda ČR (nikdy) nebyla správním orgánem ve smyslu s.ř., mohla by jím přesto být ve smyslu s.ř.s.

Ostatní žalovaní své postavení správního orgánu dle § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s. nerozporují.

b) Postupy a nečinnost žalovaných mají povahu nezákonných zásahů

Žalovaní ve svých vyjádřeních namítají, že jejich žalobou napadané postupy a nečinnost nemají povahu nezákonných zásahů ve smyslu § 82 s.ř.s. Konkrétně má podle žalovaných jejich nečinnost v oblasti ochrany klimatu **podobu spíše abstraktní** (str. 4-5 vyjádření Vlády ČR, obdobně str. 7-8 vyjádření MŽP) a jedná se o **politická rozhodnutí Vlády ČR a legislativní činnost** (str. 4 vyjádření MŽP).

Žalobci v tomto směru odkazují na část IV. bod 1 žaloby a stručně shrnují, že jakákoli činnost správních orgánů má své právní meze. V projednávané věci tyto meze tvoří řada právních předpisů, jejichž porušení se žalovaní dopouštějí, viz část IV. body 2.1, 2.2 a 3.1 žaloby. Žalobci zároveň prokázali, že tato porušení způsobují zcela konkrétní negativní dopady v právní sféře žalobců (část IV. body 2.4 a 3.3 žaloby). Namítané nezákonné zásahy proto **musejí být v souladu s judikaturou správních soudů podrobeny přezkumu** ve správním soudnictví (viz např. usnesení svého rozšířeného senátu NSS ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98).

Nadto žalobci upozorňují, že ačkoli jsou namítané nezákonné zásahy do jejich práv rozsáhlé, **v žádném případě nejsou abstraktní**. Žaloba obsahuje podrobný popis namítaných nezákonných zásahů, včetně konkrétních dopadů v právní sféře žalovaných (viz část III. bod 2 a část IV. žaloby).

Žalovaní dále namítají, že žalobci „...zcela nedostatečně vymezují, které konkrétní akty (úkony) správních orgánů žalují, tedy které konkrétní úkony správních orgánů považují za nezákonný zásah ve smyslu ust. § 82 s.ř.s.“ (str. 4 vyjádření MŽP) a dále uvádějí, že „[ž]alobci přitom v žalobě žádné takové úkony (akty) žalovaného neoznačili, resp. u označených strategických dokumentů sami vyloučili jejich přezkum správním soudem.“ (str. 5 vyjádření MŽP) Žalobci však upozorňují, že **namítaná nečinnost**

žalovaných v oblasti ochrany klimatu z povahy věci nemůže spočívat v žádném konkrétním aktu – žalobci proto takový akt v žalobě označit nemohli. Pokud jde o povahu nečinnosti žalovaných, její konkrétní projevy jsou podrobně popsány v části IV. bodech 2. a 3. žaloby.

Možnost soudního přezkumu nezákonných zásahů příslušných orgánů, souvisejících s nedostatečnou ochranou klimatu, a správnost takového výkladu právních předpisů, který tento přezkum umožňuje, **potvrzují také rozsudky zahraničních soudů v obdobných věcech** (viz Preambuli žaloby). Argumentaci žalovaných, směřující k závěru o nepřipustnosti tohoto typu žalob, tedy nelze akceptovat.

c) Žalovaní porušují své právní povinnosti v oblasti ochrany klimatu

Žalovaní ve svých vyjádřeních namítají neexistenci právních norem, které by jim ukládaly povinnosti v oblasti ochrany klimatu. Konkrétně namítají, že:

„... u omisivního zásahu je možno se domáhat pouze takového konání správního orgánu, které musí představovat jeho právní povinnost, kterou správní orgán v daném případě nesplnil, čímž zasáhl do právní sféry žalobce. (...) Žalovaná se však domnívá, že k realizaci žalobci požadovaných nezbytných a přiměřených opatření však takovýto zákonný podklad chybí.“ (str. 4 vyjádření Vlády ČR, obdobně str. 6 vyjádření MŽP)

Žalobci přitom v části IV. bodech 2.1, 2.2 a 3.1 žaloby vyjmenovali celou řadu právních předpisů, z nichž plynou právní povinnosti žalovaných, a jejichž porušení se žalovaní v oblasti ochrany klimatu dopouštějí. Jedná se o Listinu základních práv a svobod (čl. 6, 10, 11, 26, 31 a 35), Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 2 a 8) a z nich plynoucí pozitivní závazky státu, § 5 a 11 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (dále jen „**ZŽP**“), Rámcovou úmluvu Organizace spojených národů o změně klimatu (č. 80/2005 Sb. m. s., dále jen „**UNFCCC**“) a čl. 3, 4 a 7 Pařížské dohody (č. 64/2017 Sb. m. s.).

Pokud jde o **pozitivní závazky státu** plynoucí z Listiny a Úmluvy, žalovaná vláda ČR uvedla, že z nich „nelze odvodit konkrétní formu a prostředky, které by v případě jejich nesplnění představovaly nezákonný omisivní zásah žalované č. 5 jako správního orgánu ve smyslu § 82 s.ř.s.“ (str. 5 vyjádření Vlády ČR) Je sice pravda, že pozitivní závazky plynoucí z lidských práv nevytvářejí požadavek na přijetí konkrétních opatření ze strany orgánů státu. Jedná se však o **závazky k dosažení určitého výsledku**. **Rozhodující jsou proto prokázané následky v právní sféře žalobců**, které jsou podrobně popsány v žalobě (část IV. body 2.4 a 3.3), nikoli forma či prostředky, jimiž by měly orgány státu tyto pozitivní závazky naplňovat. Žalobci navíc v žalobě (část IV. body 2.2 a 3.2) identifikovali celou řadu nástrojů a opatření, která žalovaní nevyužili, aby pozitivní závazky plynoucí z Listiny a Úmluvy naplnili.

Žalovaní dále namítají, že „**EÚLP a judikatura ESLP opět operuje s tím, že stát musí chránit člověka pouze proti důsledkům nadlimitního poškozování životního prostředí. Žalovaný znovu konstatuje, že podmínkou uplatnění je, aby tyto limity poškozování životního prostředí byly závazně a konkrétně stanoveny právním předpisem.**“ (str. 11 vyjádření MŽP) Žalobci přitom zcela **konkrétně vymezili obsah právních povinností žalovaných** v oblasti snižování emisí skleníkových plynů (část IV. body 2.1 a 2.2 žaloby) a adaptace na změnu klimatu (část IV. bod 3.1 žaloby), **včetně jejich právního základu**. Ve světle závažnosti současných i hrozících dopadů změny klimatu není možné přistoupit na argumentaci žalovaných, že obecnost cílů v oblasti ochrany životního prostředí brání jejich soudní přezkoumatelnosti. Absence konkrétních zákonných limitů sice přezkum plnění těchto cílů ztěžuje, v žádném případě jej ale neznamená.

Pokud jde o Pařížskou dohodu, žalovaní uvádí, že z jejích ustanovení „nelze dovést konkrétní způsoby a mechanismy, jakými se stát rozhodne dané závazky plnit.“ (str. 7 vyjádření Vlády ČR, obdobně str. 9

vyjádření MŽP) Žalobci však upozorňují, že v projednávané věci nejde o otázku, jakými konkrétními nástroji by žalovaní měli právní povinnosti plynoucí z Pařížské dohody plnit, nýbrž o zřejmé neplnění těchto závazků ze strany žalovaných. Jak uvádí žalovanými citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu 31. 5. 2018, č. j. 1 As 49/2018-62, „*Pařížská dohoda sama o sobě totiž nestanoví smluvním státům konkrétní povinnosti, ale pouze cíl, kterého se státy zavázaly dosáhnout. K jeho dosažení se pak smluvní státy dohodly přijmout určitá opatření.*“ (bod 46 odůvodnění) Proto se žalobci **nedomáhají přijetí konkrétních opatření** (např. konkrétní legislativy, strategie či rozhodnutí) **ze strany žalovaných, ale pouze ukončení nezákonných zásahů, které spočívají v absenci dostatečných opatření**, směřujících k dosažení závazného cíle Pařížské dohody. K aplikaci Pařížské dohody v tomto smyslu ostatně přistoupily také zahraniční soudy v obdobných případech, např. v Nizozemí nebo Německu (viz str. 3-4 žaloby).

Pokud jde o povinnosti plynoucí ze ZŽP (viz část IV. body 2.1 a 3.1 žaloby), žalovaní uvádějí, že:

„ZŽP je třeba chápat jako obecný zastřešující předpis v oblasti ochrany životního prostředí, který stanovuje pouze základní zásady a premisy ochrany jednotlivých složek životního prostředí, mimo jiné i základní princip, kdy za nezákonnou (právně postižitelnou) činnost nelze označit každou činnost, která má potenciál nepříjemně zasáhnout do stavu životního prostředí, ale zásadně pouze lidskou činnost, kterou dochází ke zhoršování jeho stavu znečišťováním nebo jinou lidskou činností nad míru stanovenou zvláštními předpisy (...), Skutečnost, že tato zákonná míra musí být zákonem (popř. jemu na roveň postavenému pravidlu mezinárodního nebo EU práva) jednoznačně stanovena, vyplývá z požadavku na předvídatelnost práva a požadavku na legalitu výkonu státní správy.“ (str. 8 vyjádření MŽP)

Žalobci se důrazně ohrazují proti tomuto tvrzení žalovaných a upozorňují, že ZŽP je standardním právním předpisem, kterým jsou **vázáni mj. i žalovaní při své činnosti** (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 6 As 104/2019-70, ze dne 28. 2. 2020). Právní povinnosti plynoucí ze ZŽP jsou pro žalované závazné – jejich normativní charakter nelze bagatelizovat poukazem na jejich obecnost. K obdobné otázce se vyjadřoval také Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 1 As 48/2017-33, ze dne 1. 6. 2017, ve kterém konstatoval, že ačkoli nebyly k ZŽP přijaty prováděcí právní předpisy stanovící výpočet náhrady škody za ekologickou újmu dle § 27 ZŽP, **lze na základě citovaného ustanovení rozhodnout** o povinnosti provést jiná opatření k nápravě ekologické újmy (viz body 30-32 odůvodnění). Právní povinnosti plynoucí přímo ze ZŽP byly správními soudy aplikovány i v dalších případech (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 3. 2017, sp. zn. 7 As 180/2014-28, příp. rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 9 As 88/2008 – 301, dne 6. 8. 2009).

d) Žalobci dostatečně prokázali přímou újmu na svých právech

Žalovaní uvádějí, že „[r]ovněž žalobci nijak neprokázali, že na jejich straně došlo k přímé újmě na jejich právech,“ (str. 3 vyjádření MPO) a dále že „[ž]alobci řadu skutečností dokládají prohlášeními jednotlivých žalobců k dílčím, jimi samými vymezeným otázkám. Taková vyjádření však nejsou důkazním prostředkem, ale pouze konkretizací žalobních tvrzení.“ (str. 2 vyjádření MZ)

K tomu žalobci upozorňují, že přímou újmu na svých právech prokázali za pomoci řady důkazních prostředků (včetně prohlášení, fotografické dokumentace a odborných posudků z oboru psychologie, přírodních věd, atd.). Podle § 64 s.ř.s. ve spojení s § 125 o.s.ř. **jsou tyto důkazní prostředky v řízení před správními soudy obecně přípustné**. Za důkaz totiž mohou dle citovaného ustanovení sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci – včetně výsledku účastníka (§ 131 o.s.ř.), pokud jej soud

nařídí. Konkrétní důkazy navržené žalobci MZ ani ostatní žalovaní nerozporovali. **Žalobci proto výše uvedenou obecnou námitku MZ o nedostatečném prokázání újmy způsobené žalobcům považují za nedůvodnou.**

e) **Žalobci dostatečně prokázali příčinnou souvislost mezi nezákonnými zásahy a újmou na svých právech**

Žalovaní namítají, že „...nelze úspěšně tvrdit, že žalobci předkládané škody na majetku a zdraví žalobců jsou přímo zapříčiněny globální změnou klimatu, a nikoliv přirozenou variabilitou klimatu.“ (str. 6 vyjádření MŽP) Žalovaní dále odkazují na publikaci „Průvodce změnou klimatu“ (dostupné online) a citují přirozené příčiny změny klimatu. „Snaha žalobců přičítat vznik uvedeného stavu pouze žalovaným je tak v rozporu s nastíněnou komplexitou příčin stavu věci.“ (str. 8 vyjádření Vlády ČR)

K tomu žalobci namítají, že v současnosti již **lze považovat za vědecky prokázané, že probíhající změna klimatu se vymyká přirozeným klimatickým cyklům** a na její průběh má jednoznačně vliv člověk. Tuto skutečnost potvrdil také Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) v nejnovější zprávě „**Climate Change 2021 – The Physical Science Basis**“,¹ která reprezentuje aktuální vědecký konsenzus v oblasti změny klimatu (viz str. 5 shrnutí zprávy, kde je uvedeno, **že je nesporné, že právě lidská činnost způsobila nárůst teploty** v atmosféře, na zemském povrchu i v oceánech). Snaha žalovaných odvádět pozornost od potřeby ochrany klimatu poukazováním na přirozené klimatické cykly je tedy nepřijatelná.

Žalobci navíc upozorňují, že **citovaný text o přirozených příčinách změny klimatu** ve vyjádření Vlády ČR je vyňat z kapitoly „3.1. Příčiny změn klimatu v geologické minulosti“ citovaného dokumentu "Průvodce změnou klimatu" a **nemá žádnou souvislost s popisem příčin současné změny klimatu**. Kapitola 6.4 citovaného dokumentu naopak uvádí, že: „*Naše jistota ve smyslu objektivního stanovení míry „zavinění“ člověkem je podstatně větší než před 10 lety a považuje se za extrémně pravděpodobné, že vliv člověka byl dominantní příčinou pozorovaného oteplení od poloviny 20. století.*“²

Pokud jde o námitku žalovaných, že „[ž]alobci ani neprokázali, že by existence opatření, jejichž absence je v žalobě napadána jako nezákonný zásah, vedla k odstranění existujícího nezákonného následku – změny klimatu a jeho škodlivých následků,“ (str. 8 vyjádření Vlády ČR, obdobně str. 11 vyjádření MŽP) žalobci upozorňují, že této otázce se již věnovali v části IV. bodě 2.2 žaloby (str. 26-27). Žalobci podrobně vysvětlili a doložili odbornými posudky a dalšími důkazy, že **každé množství emisí CO₂ má vliv na změnu klimatu a lze mu přičítat zcela konkrétní podíl na nárůstu globální teploty**, který je možné objektivně pozorovat a také predikovat. Stejně tak u opatření k adaptaci na změnu klimatu je z podkladů předložených žalobci (viz část IV. bod 3.2 žaloby) zřejmé, že opatření, jejichž přijetí je v moci žalovaných, by mohlo vést k odstranění či zmírnění žalovaných nezákonných zásahů.

K této otázce se vyjádřil také Spolkový ústavní soud Německa v nedávném rozhodnutí ve věci *Neubauer a ostatní* ze dne 24. 3. 2021 (1 BvR 2656/18, 1 BvR 78/20, 1 BvR 96/20, 1 BvR 288/20),³ když uvedl, že „*Povinnost přijímat opatření k ochraně klimatu dle čl. 20a Základního zákona má*

¹ Zpráva je dostupná online v anglickém jazyce: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/#SPM>.

² Publikace Průvodce změnou klimatu, dostupná online: <https://www.klimatickazmena.cz/cs/vse-o-klimaticke-zmene/pruvodce-zmenou-klimatu/>.

³ Anglické znění rozsudku je dostupné zde: http://climatecasechart.com/climate-change-litigation/wp-content/uploads/sites/16/non-us-case-documents/2021/20210429_11817_judgment-1.pdf, německý originál je dostupný zde: http://climatecasechart.com/climate-change-litigation/wp-content/uploads/sites/16/non-us-case-documents/2021/20210429_11817_judgment.pdf.

mezinárodní rozměr. Skutečnost, že žádný stát nemůže vyřešit problémy související se změnou klimatu kvůli jejich globální povaze sám, neruší národní povinnost přijmout opatření v oblasti ochrany klimatu. Na základě této povinnosti je stát povinen zapojit se do mezinárodně orientovaných aktivit k řešení změny klimatu na globální úrovni a je povinen podporovat opatření v oblasti klimatu v mezinárodním rámci. Stát se nemůže vyhnout své odpovědnosti poukazem na emise skleníkových plynů v jiných státech.“ (odst. 2 písm. c) výroku citovaného rozhodnutí) Žalobci proto uzavírají, že snaha žalovaných rozmělnit svoji vlastní odpovědnost poukazem na povinnosti dalších subjektů mezinárodního společenství je nepřijatelná jak eticky, tak právně.

f) Navržený petit je vykonatelný a v souladu se s.ř.s.

Žalobci se zdůvodnění žalobního návrhu podrobněji věnovali již v žalobě (viz část IV. bod 4.), kde vysvětlili jeho jednotlivé části a zvolenou formulaci navrženého výroku rozsudku. Žalobci dovedli formulaci žalobního návrhu z **aktuálního stavu vědeckého poznání, který doložili zejména odbornými posudky** vědeckých institucí. Žalobci se zároveň při formulaci žalobního návrhu zdrželi požadavků na přijetí konkrétních opatření, neboť, jak již bylo výše uvedeno, právní povinnosti žalovaných v oblasti ochrany klimatu jsou povinnostmi k dosažení určitého cíle (výsledku). Volba těchto prostředků tedy náleží žalovaným.

Žalované MŽP ve svém vyjádření (str. 12) namítá, že žalobní návrh není v souladu se s.ř.s., neboť **obsahuje návrh na vydání jak určovacího (deklaratorního) výroku, tak na vydání výroku na plnění (konstitutivního)**. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2014, č.j. 1 Afs 60/2014-48, podle kterého „žalobce musí v závislosti na skutkové situaci volit adekvátní obranu. Jestliže zásah trvá (trvají jeho důsledky či hrozí jeho opakování), je na místě navrhnout soudu vydání výroku na plnění (zakazujícího či příkazujícího).“ Pokud byl zásah před podáním žaloby ukončen, může se žalobce domáhat pouze určení, že zásah byl nezákonný.

Žalobci proto upozorňují, že kombinace deklaratorního a konstitutivního výroku soudu v téže věci je **dle s.ř.s. jednoznačně přípustná**. Dle ust. § 87 s.ř.s. „[s]oud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem.“ (zvýrazněno podatelem) Slučovací poměr vět v citovaném souvětí jednoznačně ukazuje, že s.ř.s. s možností kombinace deklaratorního a konstitutivního výroku soudu počítá. Žalobci dále upozorňují, že tento závěr **není v rozporu ani s výše citovaným rozsudkem**, neboť v projednávané věci jde o nezákonné zásahy, které se částečně již realizovaly a zároveň nadále trvají a představují také hrozbu dalších zásahů do budoucna.

Žalovaní dále ve vztahu k žalobnímu návrhu upozorňují, že **naplnění požadavků vyjádřených v žalobním návrhu, by bylo vedlo k újmě ochrany jiných práv jak samotných žalobců**, tak jiných subjektů (str. 3 vyjádření MZ). Konkrétně žalovaní uvádějí, že:

„... v žalobě navrhovaný uhlíkový rozpočet ve výši 800 miliónů CO₂ pro období od ledna 2021 do konce století (...) by při uvažování poslední dostupné výše ročních emisí CO₂ v České republice byl vyčerpán za méně než 8 let. Požadované tempo snižování emisí by nepochybně vyžadovalo zcela drastické omezení průmyslové výroby, dopravy, zemědělství a obecně většiny aktivit v rámci ekonomiky se značnými dopady do práv občanů České republiky. Česká republika si nemůže stanovovat cíle na základě zcela nereálných předpokladů a bez ohledu na jiná, například hospodářská a sociální práva.“ (str. 10 vyjádření MŽP)

Žalobci k této výhradě upozorňují, že se jedná o mylné chápání problematiky změny klimatu. Na základě dosaženého stavu poznání (viz zejména Preambuli a část IV. bod 2.2 žaloby) je již nyní jasné, že snižování emisí skleníkových plynů je nezbytné. **Čím pomalejší proto bude aktivita jednotlivých států v nejbližších letech, tím rychlejší a, slovy žalovaných, drastičtější budou muset být opatření přijatá v budoucnosti.** Obdobnými právními otázkami se zabýval Spolkový ústavní soud Německa se ve věci *Neubauer a ostatní* ze dne 24. 3. 2021 (1 BvR 2656/18, 1 BvR 78/20, 1 BvR 96/20, 1 BvR 288/20),⁴ a dospěl k závěru, že povinností orgánů státu je rovněž chránit budoucí práva a svobody svých občanů například tím, že přijme včasná opatření k mitigaci změny klimatu:

*„Základní zákon za určitých podmínek ukládá povinnost chránit základní svobody v průběhu času a rozložit příležitosti spojené se svobodou přiměřeně mezi jednotlivé generace. Základní práva - jakožto intertemporální záruky svobody - poskytují ve svém subjektivním rozměru ochranu před tím, aby byla zátěž spojená se snižováním emisí skleníkových plynů vyplývající z čl. 20a Základního zákona jednostranně přeložena na budoucí generace. Povinnost ochrany [životního prostředí] stanovená v čl. 20a Základního zákona zároveň ve svém objektivním rozměru zahrnuje také povinnost zacházet s přirozenými základy života s takovou péčí a ponechávat je v takovém stavu, aby budoucí generace, které chtějí tyto základy zachovat, nebyly nuceny zapojit se do radikální abstinence. **Respektování budoucí svobody také vyžaduje včasné zahájení přechodu ke klimatické neutralitě.** V praxi to znamená, že transparentní určení dalšího postupu snižování emisí skleníkových plynů musí být formulováno již v rané fázi, což poskytne vodítko pro nezbytné rozvojové a prováděcí procesy a zároveň vyjádří dostatečný stupeň naléhavosti a potřeby vyšší jistoty při plánování.“*

(Rozsudek Spolkového ústavního soudu Německa ve věci *Neubauer et al.*, odst. 4 výroku, přeloženo z anglického jazyka, zvláště žalobci)

Pokud jde o žalobní návrh v souvislosti se snižováním emisí CO₂ (část V. body A. až C. petitu), žalovaní dále namítají, že „... je prakticky z podstaty věci nemožné zavázat žalovaného, aby spolu s Vládou ČR přijal „nezbytná a přiměřená opatření směřující ke snížení emisí skleníkových plynů v ČR v souladu se závazky plynoucími z..., vedoucí k zachování uhlíkového rozpočtu ČR ve výši 800 Mt CO₂ od ledna 2021 do konce století.“ (str. 4 vyjádření MPO) Žalovaní však podrobněji nerozvádějí, proč by takto formulovaná povinnost byla „z podstaty věci nemožná“. Žalobci navíc upozorňují, že **v obdobných případech projednávaných zahraničními soudy** byly orgánům státu uloženy obdobně formulované povinnosti, např.:

- Povinnost „za účelem zastavení zhoršování budoucích dopadů na životní prostředí přijmout veškerá opatření k dosažení cílů, které si Francie stanovila pro snížení emisí skleníkových plynů,“ kterou uložil státu **francouzský správní soud v Paříži** ve věci *Affaire du siècle* (rozsudek č. 1904967, 1904968, 1904972 a 1904976/4-1, ze dne 3. 2. 2021, čl. 4 výroku),⁵
- „Zákonodárce musí nejpozději do 31. prosince 2022 přijmout ustanovení o aktualizaci cílů snížení na období od roku 2031, jak je uvedeno v odůvodnění rozsudku,“ rozhodl **Spolkový ústavní soud Německa** ve výše citovaném rozsudku ve věci *Neubauer et al.* Z odůvodnění rozhodnutí, na které soud odkazuje ve svém výroku, přitom vyplývá, že zákonodárce je povinen

⁴ Anglické znění rozsudku je dostupné zde: http://climatecasechart.com/climate-change-litigation/wp-content/uploads/sites/16/non-us-case-documents/2021/20210429_11817_judgment-1.pdf, německý originál je dostupný zde: http://climatecasechart.com/climate-change-litigation/wp-content/uploads/sites/16/non-us-case-documents/2021/20210429_11817_judgment.pdf.

⁵ Originál rozsudku ve francouzštině je dostupný online: <http://paris.tribunal-administratif.fr/content/download/179360/1759761/version/1/file/1904967190496819049721904976.pdf>.

zejména dbát o opatrné čerpání zbývajících uhlíkového rozpočtu Německa (viz např. odst. 194 rozsudku).

- Povinnost „omezit celkový objem nizozemských ročních emisí skleníkových plynů nebo je nechat omezit tak, aby se tento **objem na konci roku 2020 snížil nejméně o 25 %** ve srovnání s úroveň roku 1990“ uložil státu **nizozemský Okresní soud v Haagu ve věci Urgenda**.⁶

Zároveň podle žalovaných „**[v]ládu nelze zavazovat k přijetí konkrétních opatření, aniž by byla nejprve zpracována příslušná analýza jejich dopadů.**“ (str. 10 vyjádření MŽP, zvýrazněno žalobci) S tímto tvrzením se žalobci ztotožňují – proto také **žalobní návrh neobsahuje požadavek na přijetí konkrétních opatření** (např. v oblasti průmyslu, energetiky, elektromobility, lesního hospodářství, atd.). Žalobci si uvědomují, že právní povinnosti žalovaných jsou povinnostmi k dosažení určitého cíle (výsledku), a že z právních předpisů nevyplývá povinnost dosáhnout těchto cílů konkrétně určenými prostředky. Naopak, žalovaní mají volnost volby těchto prostředků, nikoli však volnost v rozhodnutí, zda právní předpisy a jimi stanovené cíle dodrží či nikoli. Pokud žalovaní namítají, že pro přijetí konkrétních opatření k ukončení namítaných nezákonných zásahů by bylo třeba **zpracovat analýzu dopadů** těchto opatření, žalobci nevidí rozumný důvod, proč by taková analýza nemohla být žalovanými zpracována.

Pokud jde o část petitu navrhuje uložení povinnosti některých žalovaných přijmout přiměřená a nezbytná opatření v oblasti adaptace na změnu klimatu, žalovaní namítají, že nelze výrokem správního soudu žalovaným uložit povinnost v takto vágní formě (str. 14 vyjádření MŽP) a že takto formulovaný petit „*v případě úspěchu žalobců ponechává zcela na jejich libovůli, zda budou přijatá opatření považovat za přiměřená a nezbytná.*“ (str. 2 vyjádření MZ) Žalobci však upozorňují, že vzhledem k široké škále možností, kterými mohou žalovaní v oblasti adaptace na změnu klimatu splnit své právní povinnosti, nelze po soudu a tedy ani po žalobcích požadovat konkrétnější vymezení dalšího postupu žalovaných. **Žalobní návrh je proto formulován v souladu s povinností žalovaných dosáhnout určitého výsledku, kterým je zejména naplnění pozitivních závazků plynoucích z nutnosti ochrany základních lidských práv, ohrožených změnou klimatu.** Tvrzení žalovaných o „libovůli žalobců“ v případě soudního výkonu rozhodnutí je nesprávné. V případě úspěchu žaloby by totiž otázku, zda jsou žalovanými přijatá opatření k adaptaci na změnu klimatu dostatečná, posuzoval exekuční soud, nikoli samotní žalobci.

Žalobci proto shrnují, že **žalobní návrh je v souladu s právními předpisy.** Je založen na konkrétních právních povinnostech žalovaných, z nichž jsou odvozeny požadavky v oblasti mitigace i adaptace na změnu klimatu. Zároveň žalobní návrh reflektuje možnost žalovaných zvolit si konkrétní způsoby a nástroje k dosažení právními předpisy požadovaného cíle.

2. Replika k argumentům jednotlivých žalovaných

a) Vyjádření Ministerstva životního prostředí

Žalované MŽP ve svém vyjádření uvádí, že **nemá k dispozici odůvodnění navrženého uhlíkového rozpočtu ČR** a konstatuje, že „*z grafu na str. 29 žaloby se zdá, že byla trajektorie, ze které rozpočet vychází, stanovena značně libovolně.*“ (str. 10 vyjádření MŽP) K tomu žalobci uvádí, že s celým odborným posudkem „Kvantifikace dopadů Pařížské dohody pro Českou republiku“ (leden 2021) autorů

⁶ Rozsudek ze dne 24. 6. 2015, anglické znění rozsudku je dostupné online: <https://www.urgenda.nl/wp-content/uploads/VerdictDistrictCourt-UrgendavStaat-24.06.2015.pdf>.

K. Anderson a D. Calverley, Tyndall Center – University of Manchester, který je přílohou žaloby, je možné se v souladu s § 45 s.ř.s. seznámit v rámci nahlížení do spisu. Posudek je zároveň zveřejněn na webových stránkách spolku Klimatická žaloba ČR, z.s.⁷ Posudek obsahuje i podrobný popis a zdůvodnění zvolené metodologie, včetně způsobu stanovení ideální trajektorie snižování emisí CO₂.

MŽP dále uvádí, že „[j]e vysoce pravděpodobné, že v rámci aktualizace Politiky ochrany klimatu v České republice s termínem do konce roku 2023 dojde k dalšímu navýšení příslušných cílů snížení emisí skleníkových plynů v souladu s aktuálními ambiciózními cíli EU.“ (str. 11 vyjádření MŽP) Žalobci tuto informaci vítají, ale vzhledem k tomu, že **skutečná aktivita žalovaných zatím v tomto směru neprobíhá**, považují žalobci tento příslib za irelevantní.

Žalobci v žalobě (na str. 39) upozornili, že řada opatření dle Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015) a Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu (2015) není žalovanými zcela plněna. MŽP na tuto část žaloby reaguje konstatováním, že „*taková tvrzení se nezakládají na pravdě.*“ (str. 12 vyjádření MŽP) **Proti tomu se žalobci důrazně ohrazují a upozorňují, že hodnocení plnění těchto strategických dokumentů provedlo samo MŽP,⁸ a to právě se závěrem, že některá důležitá opatření plněna nejsou** (podrobněji viz str. 39-40 žaloby).

b) Vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu

Žalované MPO v reakci na argumentaci žalobců ohledně neplnění úkolů Státní energetické koncepce (viz část IV. bod 2.3 žaloby) uvedlo, že „...*má za úkol monitorovat, nikoliv garantovat naplnění všech v tomto ohledu relevantních opatření. Řada z těchto opatření nespadá přímo do gesce žalovaného a v případě jejich neplnění musí intervenovat přímo vláda ČR.*“ (str. 2 vyjádření MPO, zvýrazněno žalobci) K tomu žalobci podotýkají, že MPO je vázáno Státní energetickou koncepcí, která byla přijata usnesením Vlády ČR, dle § 21 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. V případech, kdy je třeba zajistit koordinaci opatření, která nespádají do gesce MPO, může být nezbytná intervence Vlády ČR – mj. **z tohoto důvodu je rovněž i vláda ČR žalovanou v projednávané věci.**

MPO dále reaguje na argumenty žalobců ve vztahu k nedostatečné ambici snižování emisí skleníkových plynů v sektoru průmyslu. Konkrétně ohledně Vnitrostátního plánu ČR uvádí, že „**[v]nitrostátní plán ČR má tedy „pouze“ desetiletý horizont. Vnitrostátní plán ČR pro roky 2031-2040 bude zpracován až v letech 2028/2029. Nelze tedy relevantně vyhodnocovat plnění dlouhodobých závazků na základě vnitrostátních plánů.**“ (str. 2 vyjádření MPO, zvýrazněno žalobci) Žalované MPO tedy tímto vyjádřením *de facto* přiznává, že v dlouhodobějším horizontu zcela postrádá koncepci, která by vedla k dodržení právních povinností v oblasti mitigace změny klimatu (viz část IV. body 2.1 a 2.2 žaloby). **Absence koncepce snižování emisí skleníkových plynů CO₂ v oblasti energetiky následně v praxi brání efektivnímu plánování a naplňování právních povinností žalovaných.** Zároveň žalobci připomínají, že ambice snižování emisí skleníkových plynů do roku 2029 dle aktuálního Vnitrostátního plánu ČR jsou natolik nízké, že dodržení uhlíkového rozpočtu dle žalobního návrhu by bylo po roce 2030 již téměř nereálné (viz část IV. bod 2.2 žaloby).

⁷ Viz: <https://www.klimazaloba.cz/dukazy/>.

⁸ Dostupné online zde: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vyhodnoceni_plneni_planu_klima/\\$FILE/OEOK-vyhodnoceni_NAP_AZK-20200221.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vyhodnoceni_plneni_planu_klima/$FILE/OEOK-vyhodnoceni_NAP_AZK-20200221.pdf).

c) Vyjádření Ministerstva zemědělství

Žalované MZ dále ve svém vyjádření (str. 5-26) uvedlo dlouhý seznam adaptačních opatření, u nichž však zcela chybí jakékoli vyčíslení jejich předpokládaných dopadů. Z vyjmenovaných opatření tedy **nelze dovodit, jakým způsobem měla přispět k plnění právních povinností žalovaných v oblasti adaptace na změnu klimatu**, ani k ochraně práv žalobců a dalších osob.

Pokud jde o emise skleníkových plynů v sektoru zemědělství, MZ uvedlo, že „v sektoru zemědělské výroby jako takové pak došlo již do roku 2018 k poklesu emisí tzv. skleníkových plynů o 50 % (vzhledem k roku 1990).“ (str. 3 vyjádření MZ) MZ však ve svém vyjádření zcela **pomíjí fakt, že v posledních letech se vlivem tzv. kůrovcové kalamity zcela změnila bilance emisí skleníkových plynů v sektoru využití půdy**, z to zejména v oblasti lesů. Přírozenou funkcí lesů je totiž pohlcování emisí skleníkových plynů – pokud jsou ale lesy ve velkém množství káceny, skleníkové plyny se z nich naopak uvolňují jejich přirozeným rozkladem nebo pálením. Podle oficiálního Národního inventáře emisí skleníkových plynů⁹ (str. 261), který sestavuje Český hydrometeorologický ústav, byly **emise skleníkových plynů v oblasti využití půdy (tzv. LULUCF) v roce 1990 celkem – 5,7 Mt** (tedy záporná bilance – převažovalo pohlcování emisí především díky lesům), zatímco v roce **2018 již byly emise v tomto sektoru + 5,8 Mt**. Tento negativní vývoj **svědčí o nedostatečnosti opatření žalovaných, které vede jak k selhání v oblasti adaptace na změnu klimatu (rozšíření kůrovcové kalamity), tak k negativním dopadům na mitigaci změny klimatu** (nárůst emisí ze sektoru užití půdy).

MZ dále uvádí, že Národní inventarizace lesů (2011-2015) zjistila **zastoupení jehličnanů na úrovni 57,7 %**, což má dokazovat dostatečnou aktivitu v oblasti adaptace lesů na změnu klimatu. Žalobci však upozorňují, že i 57,7% zastoupení jehličnanů je velmi vysoké, a je jedním z hlavních důvodů, proč je kůrovcová kalamita (a tedy i emise CO₂ z lesních porostů) v ČR rozsáhlejší, než v sousedních státech, kde je zastoupení jehličnanů (zejména smrku) nižší. Žalobci připomínají, že kůrovcová kalamita posledních let způsobila v ČR **škody ve výši 36 mld. Kč** (Climate Analytics, str. 26). Celkové ekonomické dopady změny klimatu na české lesy jsou odhadovány na 15 mld. ročně (J. Zamouřil, str. 4-5).

Jinými slovy, přestože MZ **navenek prezentuje realizaci určitých opatření, skutečný stav adaptace na změnu klimatu tyto snahy MZ neodráží a je stále neuspokojivý**. Právní povinnosti žalovaných v oblasti ochrany klimatu přitom nespočívají v přijímání opatření, nýbrž v dosahování výsledků. Žalobci proto konstatují, že tyto povinnosti nejsou ze strany žalovaných dostatečně plněny.

MZ dále označuje za spornou argumentaci žalobců ohledně dopadů v psychické sféře žalobce e) a uvádí, že „*tyto dopady [se] posuzují podle toho, jak by věc vnímal na místě žalobců průměrný člověk. S ohledem na tu skutečnost, že podle tvrzení žalobců jsou ve stejném postavení všichni lidé, přičemž nelze hovořit o tom, že by klimatický žal a podobné psychologické důsledky postihovaly většinu osob.*“ (str. 2 vyjádření MZ) MZ tímto vyjádřením naznačuje, že osoby trpící environmentálním žalem, včetně žalobce e), jsou oproti běžné populaci přecitlivělé nebo se jinak odchylují od průměru. Žalobci se **ohrazují proti takovéto bagatelizaci psychologických dopadů změny klimatu obecně i vzhledem k žalobci e)**. Ze zprávy z psychologického vyšetření žalobce e) ze dne 27. 1. 2021, která je přílohou žaloby, jednoznačně vyplývá, že **lze žalobce e) z hlediska duševního zdraví považovat za průměrného člověka** – nemá historii psychiatrického léčení ani anamnézu, která by napovídala zvýšenému riziku psychologických obtíží. Psychologické dopady změny klimatu tedy nejsou otázkou pouze určité části společnosti, jak se snaží naznačit MZ. Žalobci proto navrhuji, aby soud tento argument žalovaných odmítl jako zcela nepodložený.

⁹ Dostupný online: <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cze-2020-nir-7may20.pdf>.

V neposlední řadě MZ uvádí, že „z hlediska formálního pak je třeba poukázat na to, že žalobci opakovaně odkazují na poznatky organizací, jejichž důvěryhodnost je sporná, poškozená jejich vlastní činností (např. obecně známá aféra Climategate). Dokud nebudou tyto pochyby přesvědčivě vyvráceny, je třeba se závěry těchto organizací pracovat s maximální opatrností.“ (str. 2 vyjádření MZ)

Žalobci se **proti tomuto nepodloženému tvrzení MZ důrazně ohrazují**. Podklady a odborné posudky předložené žalobci byly zpracovány nezávislými renomovanými vědeckými institucemi. Jedná se jak o **zprávy Mezivládního panelu pro klimatickou změnu**, které reflektují tisíce vědeckých studií a recenzovaných publikací, obsáhlou studii **Českého hydrometeorologického ústavu** ohledně dopadů změny klimatu na ČR, tak o další podklady zpracované přímo pro účely tohoto řízení ze strany předních odborníků na oblast klimatu z **University of Manchester** a think tanku **ClimateAnalytics**. MZ neuvádí, kterou z těchto institucí konkrétně považuje za nedůvěryhodnou, ani nepředkládá žádné důkazy, které by měly jejich kredibilitu zpochybnit. Žalobci navíc upozorňují, že tzv. aféra "Climategate" z roku 2009 zmiňovaná žalobci se netýkala žádné z výše jmenovaných organizací; týkala se pouze oddělení pro výzkum klimatu na University of East Anglia a nezávislé vyšetřování nezjistilo žádné pochybení dotčených klimatologů. **Žalobci proto navrhuji, aby soud tuto námitku jako zcela nepodloženou odmítl.**

d) Vyjádření Ministerstva dopravy

Žalované MD ve svém vyjádření upozorňuje, že Vláda ČR přijala **novou Dopravní politiku České republiky pro období 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050**.¹⁰ Přijetí tohoto dokumentu má podle MS (str. 3 vyjádření) vyvracet tvrzení žalobců o pasivitě MD v oblasti ochrany klimatu. Žalobci však upozorňují, že cíle nové Dopravní politiky pro snižování emisí skleníkových plynů nejen že potvrzují v žalobě namítanou nečinnost MD v této oblasti, ale zároveň **ukazují, že MD má v plánu v této nečinnosti setrvat i v dalším strategickém období.**

Konkrétně žalobci upozorňují, že nová Dopravní politika (str. 88) stanoví **odhad emisí CO₂ při plnění jejích opatření, který není v souladu s právními povinnostmi žalovaných snižovat emise skleníkových plynů** (viz část IV. body 2.1 a 2.2 žaloby). Emisní scénář totiž do roku 2050 počítá pouze s omezením emisí skleníkových plynů o 32 % oproti roku 2019. To znamená, že MD počítá až do roku 2050 se zachováním více než dvou třetin současných emisí skleníkových plynů z dopravy. Jak žalobci vysvětlili v žalobě (viz část IV. bod 2.2), pro zamezení nebezpečné změny klimatu je třeba, aby byla do roku 2050 dosažena klimatická neutralita, tedy nulová bilance emisí skleníkových plynů. **Ambice nové Dopravní politiky jsou tak v tomto ohledu zcela nedostatečné.**

Obdobně jako MZ, také MD ve svém vyjádření nabízí dlouhý seznam opatření, která mají údajně sloužit k ochraně klimatu v sektoru dopravy. Žalobci však upozorňují, že u žádného z těchto opatření **nejsou vyčísleny jeho dopady na snížení emisí skleníkových plynů**, ani jiné předpokládané přínosy pro ochranu klimatu. Skutečné emise skleníkových plynů ze sektoru dopravy v ČR přitom v posledních letech stagnují (viz str. 32-33 žaloby), resp. mírně rostou. **Je tedy patrné, že ačkoli MD prezentuje seznam opatření, jejich dopady nejsou v realitě patrné.**

MD v seznamu realizovaných opatření uvádí také některé kroky, jejichž **spojitost s ochranou klimatu je přinejmenším diskutabilní** – např. snížení světelného znečištění, omezování hluku nebo kontrola emisí škodlivých látek (jiných než CO₂) z motorových vozidel. Některá opatření dokonce mohou **přímo vést ke zvýšení emisí CO₂ v ČR** – např. zvyšování kapacity letového provozu (str. 16 vyjádření MD).

¹⁰ Dostupná online: <https://www.mdcr.cz/getattachment/Media/Media-a-tiskove-zpravy/Vlada-schvalila-dopravni-politiku-do-roku-2027-Pr/III-DP-Navrh.pdf.aspx>.

III.

Závěr

Žalobci závěrem upozorňují na **podstatu projednávaného právního sporu, jíž je především ochrana veřejných subjektivních práv žalobců** před nezákonnými zásahy způsobenými nedostatečnou aktivitou žalovaných v oblasti ochrany klimatu. Nepochopení tohoto problému demonstruje žalované MŽP, které ve svém vyjádření uvedlo, že:

„[ř]ešení jakéhokoli zásadního společenského problému, kterým je zajisté i měnící se klima spojené s řadou negativních důsledků, musí být primárně řešeno nastavením odpovídajícího právního rámce (mantinelů), v němž následně správní orgány vykonávají svou činnost vůči jednotlivcům. Pokud je zde společenská vůle změnit celkovou „klimatickou“ politiku státu (jeho celkové cíle, legislativní a ekonomické nástroje atd.), je nutné této změny dosáhnout politicky skrze nástroje zastupitelské demokracie formou změny právních předpisů, nikoli prostřednictvím správního soudu formou zásahové žaloby dle ust. § 82 a násl. s.ř.s.“ (str. 3 vyjádření MŽP)

Žalobci proto upozorňují, že **otázky právních povinností žalovaných** v oblasti ochrany klimatu, ať už vyplývající z pozitivních závazků na poli lidských práv, nebo z předpisů upravujících ochranu životního prostředí, **nejsou problémem politickým, nýbrž právním**. Skutečnost, že jsou opatření na ochranu klimatu předmětem politického rozhodování, neznamená, že neexistují právní mantinely tohoto rozhodování. Není věcí správních soudů, aby volily a správním orgánům ukládaly konkrétní řešení pro ochranu klimatu. Žalobci proto takovýto zásah do politického rozhodování moci výkonné po soudu ani nepožadují. Správní soudy jsou ale **povolány k ochraně veřejných subjektivních práv** a je jejich úlohou v demokratickém právním státě, aby **chránily jednotlivce před zjevnými excesy veřejné moci**. Právě takové ochrany se žalobci v projednávané věci domáhají.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem žalobci trvají na závěrečném žalobním návrhu, uvedeném v žalobě.

V Brně dne 7. 10. 2021

Klimatická žaloba ČR, z.s.
sedláci z Českého ráje
lesník ze Strakonicka
muž z Prahy trpící environmentální úzkostí
Obec Svatý Jan pod Skalou
lesníci z Hodonínska